

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/58/2017
Identifikačné číslo spisu:	2311208287
Dátum vydania rozhodnutia:	29.05.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:2311208287.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne T. M., bývajúcej v Q. W. č. XXX, zastúpenej JUDr. Rudolfom Fajbíkom, advokátom so sídlom v Banskej Štiavnici, Dobšinského č. 14, proti žalovanej Fakultnej nemocnici s poliklinikou J. A. Reimana Prešov, so sídlom v Prešove, Jána Hollého č. 14, IČO: 00 610 577, zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária GOGA a spol., s.r.o., so sídlom v Košiciach, Žriedlová č. 3, IČO: 36 863 947, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 5C/119/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25Co/123/2016 z 28. septembra 2016, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25Co/123/2016 z 28. septembra 2016 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě l š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 5C/119/2011-336 z 8. decembra 2015 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala, aby súd zaviazal žalovanú na zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 165 000 eur a vyslovil, že o trovách konania súd rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti vo veci samej. Súd prvej inštancie v prejednávanej veci z výsledkov vykonaného dokazovania a zisteného skutkového stavu veci vyvodil ten právny záver, že žaloba žalobkyne na priznanie nemajetkovej ujmy nebola dôvodná. Podľa súdu prvej inštancie žalobkyňa nepreukázala, že žalovaná svojím konaním, resp. nekonaním (v dôsledku či už úmyselného alebo neobstarlivosťného porušenia povinností poskytnutia zdravotnej starostlivosti) spôsobila smrť alebo jej D. L., a preto žalobkyňa ani nemohlo vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom sp. zn. 25Co/123/2016 z 28. septembra 2016 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že prebral súdom prvej inštancie zistený skutkový stav pokiaľ ide o preukázané skutočnosti právne rozhodné pre posúdenie žalobkyňou uplatneného nároku. Odvolací súd v celom rozsahu zdieľal i právny záver súdu prvej inštancie vo veci, pričom sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia,

s poukazom na § 387 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) konštatoval správnosť jeho dôvodov a odkázal na výstižné, správne, presvedčivé a v relevantnom vyčerpávajúce odôvodnenie písomného vyhotovenia preskúmaného rozsudku. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia odvolací súd iba doplnil, že podstatným v danej veci bolo, že hoci v konaní bolo preukázaných zarážajúco viacero pochybení i porušení zákona zo strany žalovanej, resp. jej zamestnancov v čase krátkej cca XX hodín trvajúcej hospitalizácie nebohej D. L. (matky žalobkyne), ničím nebolo preukázané, že hocktoré z týchto pochybení malo za následok smrť nebohej a teda, že by bolo v príčinnej súvislosti s jej úmrtím. Pochybenie žalovanej vedúce k úmrtiu nebohej nebolo preukázané ani v už ukončenom konaní Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, ani v trestnom konaní iniciovanom žalobkyňou a ani v konaní pred súdom prvej inštancie pod sp. zn. 23C/176/2010, aj napriek vykonanému znaleckému dokazovaniu. Odvolací súd ďalej uviedol, že ak nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi porušením povinností žalovanej a smrťou matky žalobkyne, nebolo preukázané, že úmrtie matky žalobkyne bolo neprirodzené, spôsobené žalovanou následkom porušenia jej povinností, a teda nemohlo dôjsť v dôsledku úmrtia matky ani k neoprávnenému zásahu žalovanej do práv na ochranu osobnosti žalobkyne, konkrétne do práva na súkromie a rodinný život. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 C.s.p.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie tvrdiac, že súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Žalobkyňa uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za arbitrárne a napriek jeho obsiahlosti v podstatnej otázke za neodôvodnené. Žalobkyňa poukázala na skutočnosť, že v odseku 20. a 24. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu je konštatované mnohonásobné porušenie povinností zo strany žalovanej, ale tieto porušenia však nie sú nikde konkretizované ani skutkovo, ani právne, teda nie je uvedené konanie alebo opomenutie a ktorý právny predpis tým bol porušený. Napriek tomu odvolací súd v odseku 22. odôvodnenia rozsudku konštatoval, že nebolo dokázané, že by tieto porušenia boli v príčinnej súvislosti so smrťou matky žalobkyne. Tento názor súdu je potom podľa žalobkyne nepreskúmateľný. Žalobkyňa poukázala na to, že súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku nikde neuviedol, že by mal za dokázané porušenie zákona zo strany žalovanej. Práve naopak, všetky tvrdenia žalobkyne v tomto smere hodnotil ako nepreukázané. Odvolací súd sa na jednej strane stotožnil so súdom prvej inštancie a na druhej strane konštatoval mnohonásobné porušenia zákona na strane žalovanej. Podľa žalobkyne je odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nielen nepresvedčivé, ale vnútorne protirečivé, neúplné a nepreskúmateľné až do takej miery, že je tým porušené jej právo na spravodlivý súdny proces. Vzhľadom na uvedené žalobkyňa navrhla, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu navrhla, aby dovolací súd dovolanie zamietol a priznal žalovanej náhradu trov dovolacieho konania v plnej výške.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

6. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 C.s.p.

7. V zmysle § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym

procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. V zmysle § 421 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

10. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

10.1. V civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podania dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

10.2. Dovolací súd zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana sporu, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.). Dovoláním, ktoré spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 C.s.p.) žalobkyňa napáda rozsudok odvolacieho súdu, ktorým potvrdil ako vecne správny rozsudok súdu prvej inštancie, teda rozhodnutie vo veci samej.

10.3. Toto dovolanie žalobkyne posúdil dovolací súd podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 C.s.p.) a dospel k záveru, že dovolací dôvod, ktorý žalobkyňa uplatnila, treba posúdiť podľa § 420 písm. f/ C.s.p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

12. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednaní veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj judikát R 129/1999 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

13. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013).

14. Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

15. V súvislosti s námietkou žalobkyne o nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu prijalo 3. decembra 2015 zjednocujúce stanovisko, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

16. Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu takej intenzity, ktorá odôvodňuje aplikáciu (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016 a zakladá tak prípustnosť i dôvodnosť podaného dovolania v prejednávanej veci.

17. V súlade s § 220 ods. 2 C.s.p. musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 C.s.p., je nepreskúmateľné. Takéto arbitrálne rozhodnutie súdu porušuje právo strany sporu na spravodlivý súdny proces a v konečnom dôsledku mu odníma možnosť konať pred súdom, pretože mu upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

18. Žalobkyňa v konaní poukazovala na viacero skutočností, resp. pochybení žalovanej, ktoré mali podľa žalobkyne zapríčiniť úmrtie jej matky a s ktorými sa súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku vysporiadal. Uviedol, že Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou vo svojom protokole č. XXX/XXXX ohľadom správnosti poskytnutia zdravotnej starostlivosti pacientke D. L., ktorá jej mala byť poskytnutá v dňoch XX. Y. až XX. Y. XXXX, konštatoval, že u dohliadaného subjektu (t. j. žalovanej) v rámci dohľadu nedostatky nezistil. Súd prvej inštancie preto nemal dôvod vyvodiť iný záver, pokiaľ samotná žalobkyňa nepredložila iný dôkaz, ktorý by svedčil o tom, že žalovaná pochybila. Súd prvej inštancie poukázal na to, že napriek tvrdeniu žalobkyne nemal preukázané, že u nebohej D. L. bola prerazená lebečná kosť. Táto skutočnosť nebola preukázaná domnienkami žalobkyne, ale hlavne ani pitvou, ktorá sa uskutočnila na žiadosť rodiny, o čom svedčí i list o prehliadke mŕtveho. Aj keď žalobkyňa poukazovala na nezrovnalosti v danom liste (že pitva nebola u nebohej uskutočnená), opäť to boli jej tvrdenia, ktoré neboli ničím podložené, iba ak tvrdením o zmätočnosti samotného listu o prehliadke mŕtveho. Podľa súdu prvej inštancie v konaní taktiež nebolo preukázané, že nebohá D. L. mala byť umiestnená na nesprávne oddelenie, že nebohú mal zámerne usmrtiť (injekciou) niektorý z pracovníkov žalovanej, že zdravotná dokumentácia nebohej mala byť sfaľovaná a pozliepaná od správ rôznych pacientov a že XX. Y. a ani XX. Y. XXXX neslúžil na oddelení žiadny lekár. Pokiaľ ide o podanie lieku I. namiesto T., ktorý si mala žalovaná vyúčtovať od zdravotnej poisťovne, súd prvej inštancie nemal za preukázané, že v skutočnosti bol tento liek podaný (či nešlo o chybu pri uplatnení

náhrady za liek) a v prípade, ak by aj bol v skutočnosti podaný namiesto lieku T., súd prvej inštancie nemal za preukázané, či by tento liek mal nejaké následky pre matku žalobkyne a taktiež to nepreukazuje, že jej mal byť podaný kvôli prerazenej lebke. Ďalšie tvrdenia žalobkyne ohľadom nesprávneho použitia formulárov žalovanou, resp. že niektoré formuláre mali byť v niekoľkých origináloch, že na posteli žalovanej chýbala teplotná tabuľka, resp. nedodržanie doby, po ktorú mala byť nebohá po konštatovaní jej smrti na izbe, vyhodnotil súd prvej inštancie tak, že tieto nemajú súvis so smrťou matky žalobkyne a nemôžu žalobkyni spôsobiť ujmu, pričom v tejto súvislosti poukázal aj na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 1701/2005.

19. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že prebral súdom prvej inštancie zistený skutkový stav pokiaľ ide o preukázané skutočnosti právne rozhodné pre posúdenie žalobkyňou uplatneného nároku a v celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie (§ 387 ods. 2 C.s.p.). Následne však odvolací súd uviedol, že v konaní bolo preukázaných zarážajúco viacero pochybení i porušení zákona zo strany žalovanej, resp. jej zamestnancov v súvislosti hospitalizáciou nebohej matky žalobkyne, avšak aj podľa názoru odvolacieho súdu ničím nebolo preukázané, že hocktoré z týchto pochybení malo za následok smrť nebohej a teda, že by bolo v príčinnej súvislosti s jej úmrtím.

20. Vzhľadom na uvedené odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vykazuje nedostatok náležitosti v zmysle § 220 ods. 2 C.s.p., keď odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia na jednej strane stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý považoval tvrdenia žalobkyne ohľadom pochybení žalovanej pri poskytnutí zdravotnej starostlivosti za nepreukázané a na druhej strane poukázal na mnohonásobné pochybenia i porušenia zákona zo strany žalovanej, ktoré vo svojom rozhodnutí nijako nešpecifikoval. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nie je vôbec zrejmé, konkrétne ktoré skutočnosti predstavujú preukázané viaceré pochybenia a porušenia zákona zo strany žalovanej. Napriek tomu odvolací súd uviedol, že ničím nebolo preukázané, že hocktoré z týchto pochybení (avšak bližšie nekonkretizovaných) malo za následok smrť matky žalobkyne. Za týchto okolností je rozsudok odvolacieho súdu predovšetkým protirečivý, nepresvedčivý a nedostatočne vyargumentovaný. Absenciou náležitého odôvodnenia rozhodnutia (v uvedenom smere) bola žalobkyni súčasne odňatá možnosť v podanom mimoriadnom opravnom prostriedku náležite skutkovo a právne argumentovať proti jeho záverom v tomto smere.

21. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. Dovolateľke bolo znemožnené realizovať jej patriace procesné práva postupom odvolacieho súdu, na ktorý možno primerane aplikovať závery vyjadrené v stanovisku R 2/2016, v jeho druhej vete.

22. Skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f/ C.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Dovolaciemu súdu preto neostalo iné, než rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 450 C.s.p.).

23. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znova o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

24. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.